

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Unsko-sanski kanton
Općina Velika Kladuša
JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD
VELIKA KLADUŠA

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
Una-Sana canton
Municipality of Velika Kladuša
CENTER FOR SOCIAL WORK
VELIKA KLADUSA

IZVJEŠTAJ O RADU
JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD VELIKA KLADUŠA
ZA 2010. GODINU

Velika Kladuša, Februar 2011.godine

Adresa: Cazinska br. 3, 77230, Velika Kladuša
Telefon/fax: 00387(0)37/775-065, e-mail: czsr@velikakladusa.gov.ba.

UVOD

U izvještaju o radu JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša za 2010. godinu biće obrađeni svi zakonom predviđeni oblici socijalne zaštite sa podacima od 01.01.2010. do 31.12.2010. godine. Centar za socijalni rad Velika Kladuša, kao javna ustanova, tokom 2010. godine djelovala je u skladu sa važećim zakonskim propisima i prema planiranim programskim ciljevima, u veoma složenim socijalno-ekonomskim i drugim prilikama. Cjelokupna aktivnost JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša odvijala se u uslovima provođenja restriktivnih mjera uz nedostatak sredstava.

Tokom 2010. godine pokazalo se da je Velika Kladuša, kao jedan od vodećih gradova Unsko sanskog katona po broju stanovnika, imala specifične i posebno izražene socijalne i druge probleme koje je JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša rješavala sa nedovoljnim brojem uposlenih stručnih radnika kao i umanjenim finansijskim sredstvima.

Uticaj globalne ekonomske krize doveo je do povećanja broja lica i porodica u stanju socijalne potrebe, a takvo stanje je proizvelo veće obraćanje JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša za pomoć u prevazilaženju teške situacije, odnosno došlo je do većeg broja zahtjeva za jednokratne novčane pomoći i druge zakonom propisane vidove pomoći.

Poseban problem u radu JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša predstavljale su kategorije stanovništva koje ni po jednom važećem zakonskom osnovu iz oblasti socijalne zaštite nisu mogle ostvariti pravo ni na jedan oblik socijalne zaštite.

Uz velike napore uposlenih, dobru organizaciju rada i druge ogromne napore, JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša je tokom 2010. godine, bez obzira na sve probleme i prepreke, postigao ogromne rezultate. Oni su vidljivi u svim oblastima socijalne i dječije zaštite, zaštite civilnih žrtava rata, u radu na prevenciji i sprečavanju negativnih društvenih pojava (maloljetnička delikvencija, nasilje u porodici, skitnja i prosjačenje), u zaštiti braka i porodice i u svim drugim oblastima.

U toku 2010. godine JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša je, u skladu sa Zakonom, posebnu pažnju posvećivala ostvarivanju prava u socijalnoj zaštiti lica koja su nesposobna za rad, a koja su bez vlastitih prihoda, te lica koja su zbog svog fizičkog i zdravstvenog stanja zavisni od pomoći druge osobe, kao i lica koja su se iz nekog specifičnog razloga našla u stanju socijalne potrebe.

JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša u skladu sa svojom nadležnošću je vodila upravne postupke i rješavala zahtjeve za ostvarivanje prava na:

1. stalnu novčanu pomoć;
2. smještaj djece i odraslih lica u drugu porodicu;
3. smještaj djece i odraslih lica u ustanove socijalne zaštite;
4. ličnu invalidninu civilnim žrtvama rata i porodičnu invalidninu članovima porodice civilne žrtve rata;
5. naknade licima s invaliditetom;
6. naknade za tuđu pomoć i njegu;
7. naknade plate ženama - porodiljama;
8. jednokratna pomoć nezaposlenim ženama - porodiljama;
9. jednokratne pomoći;
10. zdravstvenu zaštitu;
11. regulisanje starateljstva
12. posredovanje između bračnih partnera prije pokretanja tužbe za razvod braka;
13. usvojenje;

14. nasilje u porodici;

15. maloljetnička delikvencija.

Pored svih problema u radu JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša je svoje programske ciljeve i zadatke, te društvenu ulogu u 2010.godini, u potpunosti ispunila. Potvrda tome je i preko 2.000 hiljade okončanih predmeta iz različitih oblasti socijalne zaštite.

1. OPĆI DIO

1.2. Osnovni podaci o stanovi

1.	Naziv ustanove	JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša
2.	Sjedište	Ul. Cazinska br.3, Velika Kladuša 77 230
3.	Telefon/fax	037/ 770-409, 037/775-065, 037/ 775-067
4.	e-mail	czsr@velikakladusa.gov.ba
5.	Identifikacijski broj	4263200890006
6.	Direktor Ustanove	Emira Veljačić, dipl.mng.u soc. politici i soc. zaštiti
7.	Ime i prezime članova Upravnog odbora	1. Durmić Jasmin - predsjednik
		2. Makić Amela – član
		3. Murtić Elmin- član
8.	Ukupan broj zaposlenih na dan 31.12.2010.godine	Dvanaest (12)
9.	Opći akti Ustanove	1. Pravila JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša
		2. Pravilnik o radu JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša

Tabela br.1

1.2. Zakonska regulativa

Oblast socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom regulisana je Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom F/BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09) i Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom Unsko saskog kantona ("Službeni glasnik USK", broj: 5/00, 7/01), pored navedenih Zakona iz oblasti socijalne zaštite tu su još i Instrukcije o visini novčanih iznosa koje se isplaćuju po Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom br.09-41-5265-1/04 od 15.04.2005.godine, Upustvo o provođenju odredbi Zakona socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom koje reguliše prava naknade plaće ženi majci u radnom odnosu ("Službeni glasnik USK", broj:7/01). JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša pored navedenih Zakonskih regulativa primjenjuje i druge zakone kroz svoj rad i to: Porodični zakon FBiH („Službene novine FBiH“ br.35/05), Zakon o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine FBiH“ br.22/05), Krivični zakon FBiH („Službene novine FBiH“ br.35/03, 21/04, 18/05, 28/05), Zakon o Krivičnom postupku FBiH („Službene novine FBiH“ br. 35/03, 37/03, 78/04, 27/07, 53/07 i 09/09), Pravila o odgojnim preporukama, o odgojnim

mjerama i kažnjavanju maloljetnika („Službene novine FBiH“ br.43/98), Zakon o zaštiti lica sa duševnim smetnjama („Službene novine FBiH“ br.37/01), Uredba o primjeni odgojnih preporuka prema maloljetnicima („Službene novine FBiH“ br.6/09), Memorandum o razumijevanju („Službeni glasnik“ br.44/06), Zakon o radu FBiH („Službene novine FBiH“ br.43/99, 32/00 i 29/03), Zakon o upravnom postupku („Službene novine FBiH“ br.2/98), Odluka Vlade Unsko sanskog kantona o utvrđivanju prava na zdravstveno osiguranje br. 03-017-1804/05 od 29.06.2005.godine, Instrukcije o primjeni odluke Vlade Unsko sanskog kantona br.03-017-1804/05 od 11.10.2005.godine i drugi zakoni vezani za konkretna pitanja.

1.3. Zapošljavanje, stručno usavršavanje i edukacija zaposlenika

Tokom cijele godine uposlenici JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša aktivno su učestvovali na svim edukativnim seminarima za koje su dobili pozive od strane nevladinih organizacija i udruženja kao i Federalnih i kantonalnih ministarstava („maloljetnička delikvencija“, „trgovina ljudima“, „edukacija za izradu projekata“, „prekogranična saradnja“ i drugi).

JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša je u novembru mjesecu 2010. godine aplicirala na Javni poziv Federalnog zavoda za zapošljavanje za sufinansiranje zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva.

U 2010. godini u JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša jedno lice po zanimanju bachelor socijalnog rada je odradilo pripravnčki staž, a jedno lice po zanimanju dipl. pravnik zaposleno je po ugovoru o radu na određeno vrijeme do povratka zaposlenice sa porodijskog, a najduže godinu dana. Također, u 2010. godini sa jednim zaposlenikom je raskinut ugovor o radu zbog težih povreda radne obaveze.

R.broj	Naziv radnog mjesta	Pravilnikom predviđeni broj izvršilaca	Zaposleni broj izvršilaca sa 31.12.2010.
1.	Direktor	1	1
2.	Pravnik	1	1
3.	Socijalni radnik	4	2
4.	Edukator rehabilitator	1	1
5.	Psiholog	1	1
6.	Saradnik za socijalnu i zdravstvenu zaštitu	1	1
7.	Šef računovodstva	1	1
8.	Blagajnik	1	1
9.	Referent administrativnih poslova	1	1
10.	Vozač -domar	1	0
11.	Čistač -kuhar	1	1

Tabela br.2 (Pregled kadrovske strukture zaposlenih)

1.4. Saradnja sa pojedinim subjektima

Ova saradnja odvijala se svakodnevno s mnogobrojnim subjektima. U 2010. godini posebno je bila izražena u odnosima sa nadležnim Federalnim i Kantonalnim ministarstvima koja provode i prate provođenje Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom. Moramo istaći da je i pored dobre obostrane namjere da ta saradnja bude izuzetno dobra bilo određenih objektivnih i subjektivnih problema i slabosti, koje u narednoj godini treba popravljati.

Nadalje JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša je nastavila i u 2010. godini izuzetno dobru saradnju sa Općinskim načelnikom, Općinskim organom uprave Općine Velika

Kladuša, Policijskom stanicom Velika Kladuša, Općinskim sudom Velika Kladuša, Mjesnim zajednicama na području Općine Velika Kladuša, osnovnim i srednjim školama, medijima i drugim institucijama, ustanovama i subjektima.

2. ZAKON O SOCIJALNOJ ZAŠTITI, ZAŠTITI CIVILNIH ŽRTAVA RATA I PORODICE SA DJECOM

Po Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom rade se slijedeći referati:

1. stalna novčana pomoć,
2. jednokratna novčana pomoć,
3. smještaj malodobne djece i punoljetnih lica u drugu porodicu,
4. smještaj malodobne djece i punoljetnih lica u ustanove socijalne zaštite,
5. priznavanje prava na naknadu umjesto plaće ženi majci u radnom odnosu i priznavanje prava na jednokratnu novčanu naknadu ženi majci koja nije u radnom odnosu,
6. kategorizacija djece i omladine ometane u psihofizičkom razvoju,
7. priznavanje statusa CŽR-a i po tom osnovu pravo na ličnu invalidninu i porodičnu invalidninu članovima uže porodice poginulih,
8. priznavanje prava lica sa invaliditetom (neratni invalidi),
9. zdravstveno osiguranje.

2.1. Stalna novčana pomoć

Pored ostalih djelatnosti, poslova i zadataka koje obavlja JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša, značajnu ulogu zauzima zaštita starih i iznemoglih lica, lica bez porodičnog staranja, kao i drugih lica koja su u stanju socijalne potrebe, a nemaju vlastitih prihoda niti drugih sredstava za osnovne životne potrebe, te im je neophodno regulisati stalnu novčanu pomoć.

Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom regulisana su osnovna prava iz socijalne zaštite, uslovi za ostvarivanja pojedinih prava, postupci, finansiranje, nadzor nad provođenjem zakona i konačno novčani iznosi i druga davanja određenim građanima koji se nalaze u stanju socijalne potrebe.

Zakonom utvrđeni uslovi za sticanje prava na stalnu novčanu pomoć su slijedeći: da je lice nesposobno za rad o čemu se dostavlja Nalaz Instituta za procjenu radne sposobnosti, da su usljed godina starosti nesposobni za rad - žena 60 godina, muškarac 65, da nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje, da nemaju članova porodice koji su prema Porodičnom zakonu obavezni da ih izdržavaju a ako ih imaju da nemaju mogućnosti za izdržavanje, da nisu sklopili ugovore o doživotnom izdržavanju dajući svoju imovinu, da ne posjeduju automobil i sl. Pored navedenih uslova ispituju se i druge činjenice koje bi potvrdile da se lice zaista nalazi u stanju socijalne potrebe.

Prema instrukcijama o visini novčanih naknada koje se isplaćuju po Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti CŽR-a i zaštiti porodica sa djecom iznos najnižih primanja domaćinstva koji se smatra dovoljnim za izdržavanje iznosi:

- za jednočlano domaćinstvo 50,00 KM
- za dvočlano domaćinstvo..... 60,00 KM
- za tročlano domaćinstvo..... 70,00 KM
- za četvoročlano i višečlano domaćinstvo..... 75,00 KM

Iznos najnižih primanja domaćinstva koji se smatra dovoljnim za izdržavanje, a imaju osobu sa invaliditetom ili osobu sa trajnim smetnjama u psihičkom ili fizičkom razvoju iznosi:

- za jednočlano domaćinstvo 60,00 KM
- za dvočlano domaćinstvo..... 70,00 KM

- za tročlano domaćinstvo..... 80,00 KM
- za četvoročlano i višečlano domaćinstvo.....90,00 KM

Stalna novčana pomoć je svakako nedovoljna za osnovne potrebe korisnika, koji su nesposobni za privređivanje usljed starosti ili nesposobnosti za samostalan rad i privređivanje. Ovakvo zdravstveno stanje korisnika kao i starosna dob zahtjeva česte ljekarske preglede, medicinsku i drugu zaštitu, što iziskuje veće materijalne troškove. Stambeni položaj korisnika stalne novčane pomoći je također izrazito loš. Korisnici uglavnom žive u dotrajalim porodičnim kućama, građenim od primitivnog materijala, gdje je često popravak nemoguć. Određen broj korisnika nema u kući vodu, što je dodatni problem ove kategorije građana.

U 2010 godini podnijeto je **17 zahtjeva** za dobijanje stalne novčane pomoći, od tog broja 14 zahtjeva je uvaženo, te je stranci nakon provedenog upravnog postupka priznat ovaj oblik socijalne zaštite, a 3 podnosioca zahtjeva nisu ostvarila pravo na stalnu novčanu pomoć, jer je u upravnom postupku utvrđeno da stranka ne ispunjava zakonom propisane uvjete.

U protekloj godini je urađeno **29 rješenja o obustavi stalne novčane pomoći**, zbog smrti ili promjena okolnosti u domaćinstvu koje su dovele do prestanka istog prava iz razloga što su stranke ostvarile određena primanja koja utiču na iznos stalne novčane pomoći. Ukupno 125 korisnika prima stalnu novčanu pomoć.

R.broj	Osnov za stalnu novčanu pomoć	Broj korisnika
1.	osobe sa smetnjama u duševnom i tjelesnom razvoju	27
2.	duševno bolesne osobe	18
3.	osobe koje nemaju dovoljno prihoda za održavanje	72
4.	osobe u stanju različitih socijalno zaštitnih potreba	6
5.	bez specifične kategorije	2
UKUPNO		125

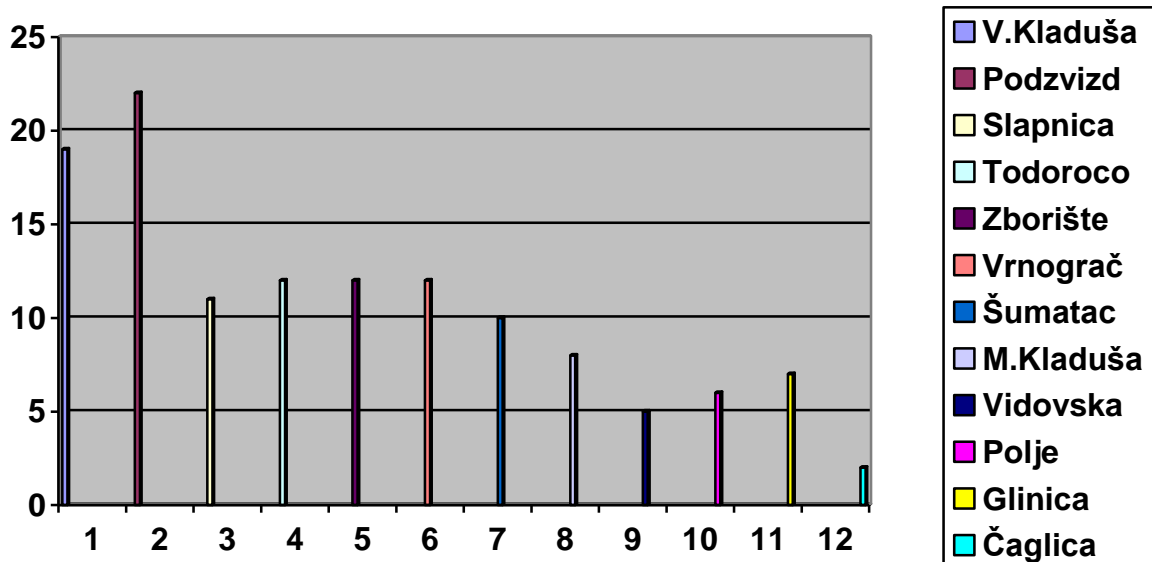
Tabela br. 3 (stalna novčana pomoć)

U 2010. godini došlo je do smanjenja korisnika stalne novčane pomoći iz razloga što su neki korisnici navedenog prava ostvarili pravo na invalidninu kao neratni invalidi.

Pregled korisnika stalne novčane pomoći po mjesnim zajednicama:

R.broj	Naziv mjesne zajednice	Broj korisnika u 2010. godini
1.	Velika Kladuša	19
2.	Podvizard	22
3.	Slapnica	11
4.	Todorovo	12
5.	Zborište	12
6.	Vrnograč	12
7.	Šumatac	10
8.	Mala Kladuša	8
9.	Vidovska	5
10.	Polje	5
11.	Glinica	7
12.	Čaglica	2
UKUPNO:		125

Tabela br.4 (Pregled korisnika stalne novčane pomoći po MZ)

Grafički pregled korisnika stalne novčane pomoći po mjesnim zajednicama u 2010.godini

2.2. Jednokratna novčana pomoć

Naša Ustanova građanima pruža druge materijalne pomoći u koje spadaju: privremena pomoć-**izuzetne pomoći, jednokratne pomoći**, pomoći za subvencioniranje ili sufinansiranje troškova pokopa.

Privremena materijalna pomoć se dodjeljuje osobi koja se nađe u stanju izuzetne socijalne potrebe koja se ne može zadovoljiti jednokratnom materijalnom pomoći. Visina pomoći iznosi **85%** od prosječno isplaćene plaće u FBiH.

KATEGORIJE	PODNEŠENI ZAHTJEVI	OSTVARILI PRAVO U 2010.GODINI		ODBIJENI ZAHTJEVI U 2010.GODINI	
		MLDB.	PUN.	MLDB.	PUN.
Ugroženi porodičnom situacijom	6	6	0	0	0
Osobe sa smetnjama u duševnom i tjelesnom razvoju	49	0	46	0	3
Osobe društveno neprihvatljivog ponašanja	9	0	9	0	0
Duševno bolesne osobe	33	0	31	0	2
Osobe u stanju različitih socijalno-zaštitnih potreba	58	0	58	0	0
Bez specifične kategorije	15	15	0	0	0
Korisnici subvencioniranja troškova	11	0	11	0	0
Osobe koje nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje	96	0	94	1	1
		21	249	1	6
UKUPNO:	277	270		7	

Tabela br..5 (jednokratne novčane pomoći po kategorijama i starosnoj dobi)

U 2010 godini primljeno je 5 zahtjeva za priznavanje prava na privremenu materijalnu pomoć-izuzetnu pomoć i svih 5 zahtjeva rješeno je pozitivno.

Jednokratna materijalna pomoć isplaćuje se licu koje se nađe u stanju socijalne potrebe zbog pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, elementarne nepogode, smrti jednog ili više članova porodice, povratka sa liječenja ili otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora koja se može ublažiti ili otkloniti jednokratnom novčanom pomoći.

Visina jednokratne novčane pomoći iznosi najviše do **35%** prosječne plaće isplaćene u FBiH.

Tokom 2010 godine podnešeno je 277 zahtjeva za priznavanje prava na jednokratnu pomoć. Od ukupnog broja podnesenih zahtjeva 7 zahtjeva rješeno je negativno, a 270 zahtjeva rješeno je pozitivno.

2.3. Smještaj malodobne djece i punoljetnih lica u drugu porodicu

Hraniteljstvo, ili porodični smještaj, predstavlja jedan od vidova zbrinjavanja djece bez roditeljskog staranja, pored usvojenja, starateljstva i smještaja u ustanove za brigu o djeci.

Djeca koja nemaju roditelja, kao i djeca koja su ostala bez roditeljskog staranja, ili čiji je razvoj ometen u vlastitoj porodici, mogu biti povjerena na smještaj, njegu, čuvanje, vaspitanje drugoj, hraniteljskoj porodici.

U osnovi smještaja djeteta u drugu porodicu jeste težnja da se djetetu obezbijedi okruženje u kojem će imati mogućnosti za pravilan rast, razvoj, vaspitanje, obrazovanje i osposobljavanje za samostalni život u budućnosti – sve ono što djeca dobijaju u svojim biološkim porodicama. Hraniteljstvo je privremeno, ali se može desiti da dijete u hraniteljskoj porodici boravi duži vremenski period, pa i do sticanja punoljetstva. Hraniteljska porodica može biti i porodica srodnika. Prilikom zbrinjavanja prvoshodna važnost biće data zaštiti najboljih interesa djeteta. Nakon donošenja rješenja i obostranog potpisivanja ugovora o smještaju, obavlja se i sam čin smještaja djeteta u hraniteljsku porodicu. U hraniteljsku porodicu obično se može smjestiti od jedno do troje djece. Odluku o broju i uzrastu djece zajednički donose stručni radnici centra za socijalni rad i hraniteljska porodica. U nekim slučajevima, u hraniteljsku porodicu može se smjestiti i više od troje djece ukoliko se radi o braći i sestrama, jer nije poželjno njihovo razdvajanje. JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša ima obavezu da pruža kontinuiranu podršku hraniteljskoj porodici, kao i da nadzire i prati način na koji je dijete zbrinuto. Podršku novim hraniteljskim porodicama mogu pružiti i hranitelji i hraniteljske porodice sa iskustvom.

Hranitelj i hraniteljska porodica imaju pravo na:

1. stručnu pomoć i podršku centra za socijalni rad, prije i u toku zbrinjavanja djeteta,
2. iscrpne podatke i informacije o djetetu (porodične prilike, ko je staratelj djeteta, zdravstveno stanje),
3. nadoknadu za troškove zbrinjavanja djeteta, u skladu sa Zakonom.

Hranitelj i hraniteljska porodica imaju obavezu da:

1. brinu o ličnosti, zdravlju, vaspitanju i školovanju djeteta
2. čuvaju povjerljivost podataka o djetetu
3. sarađuju sa osobljem centra za socijalni rad i postupaju po njihovim upustvima
4. omogućće i podrže kontakt djeteta sa članovima njegove biološke porodice
5. uvažavaju djetetovo etničko, vjersko, jezičko i kulturno porijeklo
6. obavještavaju centar za socijalni rad o svim okolnostima koje su značajne za razvoj djeteta

Pored smještaja (hraniteljstva) za malodobnu djecu JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša u skladu sa Zakonom u drugu porodicu smješta i punoljetne osobe, tako da je u 2010. godini bilo ukupno smještenih u drugu porodicu 23 lica.

	BROJ ODRASLIH	BROJ MALOLJETNIH	UKUPNO
SMJEŠTAJ LICA U DRUGU PORODICU	3	20	<u>23</u>

Tabela br.6 (broj smještenih lica u drugu porodicu)

Hraniteljska porodica u koju je smješteno dijete ili odrasla osoba sa posebnim potrebama, ima pravo na novčanu naknadu u iznosu od **300,00 KM** mjesečno.

Hraniteljska porodica u koju je smješteno dijete, stavljeno pod starateljstvo, odnosno odrasla osoba bez bližih srodnika ima pravo na novčanu naknadu u iznosu od **200,00 KM** mjesečno.

Poznato je da su prednosti odrastanja u porodici suštinske, što je i osnovni razlog zbog kojeg se nastoji što veći broj djece bez roditeljskog staranja zbrinuti u okviru porodica. Hraniteljstvo obezbjeđuje odrastanje u porodičnom okruženju djeci i odraslima koja nisu u mogućnosti odrastati u vlastitoj porodici.

2.4. Smještaj malodobne djece i punoljetnih lica u ustanove socijalne zaštite

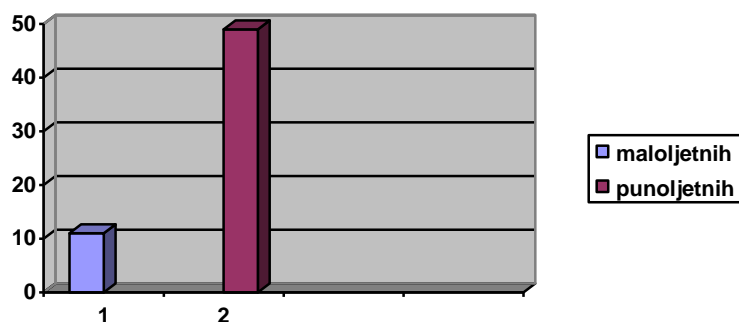
Smještaj djece i odraslih lica u ustanove socijalne i dječije zaštite ili u hraniteljske porodice kao oblik socijalne zaštite primjenjuje se onda kad ova lica nisu u stanju da se sama o sebi brinu, nemaju srodnike koji su u zakonskoj obavezi i mogućnosti izdržavanja.

Stručni tim JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša donosi odluku o smještaju uzimajući u obzir sljedeće: preferiranje smještaja u drugu porodicu, visoke cijene smještaja u Ustanove socijalne zaštite

r/br.	Naziv ustanove	Mjesto	Broj smještenih lica	
			M	Ž
1.	Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu	Sarajevo	1	3
2.	Dječiji dom - Egipatsko selo	Mostar	1	0
3.	Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica Drin	Fojnica	1	2
4.	Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica Bakovići	Fojnica	1	1
5.	Zavod za zaštitu djece i omladine	Pazarić	4	1
6.	Dječiji dom Dom i porodica	Zenica	0	2
7.	SOS dječije selo	Sarajevo	2	2
8.	SOS Dječije selo	Gračanica	4	7
9.	Centar za djecu bez roditeljskog staranja "Duga"	Kulen Vakuf	2	3
10.	Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece "Mjedenica"	Sarajevo	0	1
11.	JU Socijalno pedagoška životna zajednica	Bihać, Velika Kladuša, Bos. Petrovac, Ključ i Sanski Most	7	8
12.	Selo mira	Turija	1	3
13.	Dječiji dom "Bjelave"	Sarajevo	0	1
14.	Prihvatni centar „DUJE“	Klokotnica Doboj-Istok	1	0
15.	Zavod za vaspitanje i odgoj muške djece i omladine	Sarajevo	1	0
16.	Centar za slušnu i govornu rehabilitaciju	Sarajevo	1	0
UKUPNO			27	34
UKUPAN BROJ SMJEŠTENIH LICA SA 31.12.2010.GODINE			61	

Tabela br. 7 (maloljetna i punoljetna lica smještena u ustanove)

Podnešen je **1** zahtjev za smještaj u ustanovu socijalne zaštite koji je negativno riješen. Po službenoj dužnosti provedeno je 6 postupaka za smještaj u ustanove i donešeno je sedam rješenja o prekidu smještaja zbog punoljetstva ili prestanka školovanja. Od ukupnog broja lica na smještaju 10 punoljetnih lica participira u troškovima smještaja, a za 2 lica troškove smještaja snose same smještene osobe ili srodnici.

Grafički prikaz broja maloljetnih i punoljetnih osoba smještenih u ustanove socijalne zaštite zaključno sa 31.12.2010. godine.

2.5. Priznavanje prava na naknadu umjesto plaće ženi majci u radnom odnosu i priznavanje prava na jednokratnu novčanu naknadu ženi majci koja nije u radnom odnosu

Na osnovu Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom osnovna prava porodice sa djecom su:

- dodatak na djecu,
- naknada plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme odsustvovanja sa posla radi njege djeteta,
- novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene majke koja nije u radnom odnosu,
- jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta,
- pomoć u prehrani djeteta do 5 mjeseci i dodatna ishrana za majke dojilje,
- posebni psihosocijalni tretmani bračnih drugova koji želi djecu i trudnicama,
- smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja,
- osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovnog obrazovanja,
- školarine i stipendije đacima i studentima.

JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša prema propisima pomenutog Zakona kao i cijelo područje Unsko sanskog kantona od nabrojanih prava provodi samo **dva, odnosno nakanda plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme odsustvovanja sa posla radi njege djeteta i jednokratna novčana pomoć ženi-majci koja nije u radnom odnosu.**

Razlog ne provođenja ovih prava se nalazi u nedostatku novčanih sredstava za provođenje istih, jer novac za isplatu svih potencijalnih korisnika trebalo bi da osigura i isplati Kantonalno ministarstvo zdravstva i socijalne politike.

Zavisno od kantona građani ostavaruju svoja prava u većoj ili manjoj mjeri, odnosno ona koja su propisana kantonalnim propisima.

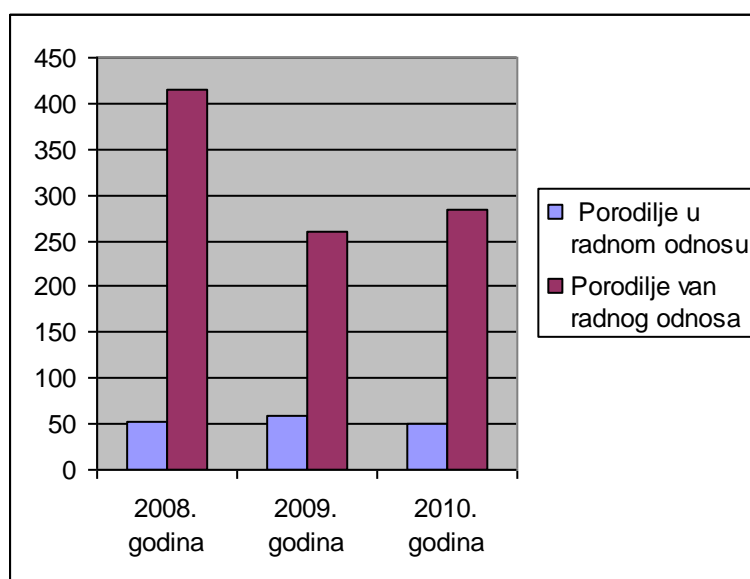
Prema podacima JU Centra za socijalni rad Velika Kladuša pravo na jednokratnu novčanu naknadu ženi-majci van radnog odnosa u toku 2010. godine podnijelo je zahtjev 284 porodilje van radnog odnosa, s tim da je 279 porodilja ostavрила to pravo, a pet zahtjeva su odbijeni zbog nedostavljanja kopletnje dokumentacije ili neispunjavanja potrebnih uvjeta. Novčana pomoć ženi-majci koja nije u radnom odnosu ostvaruje se u vidu jednokratne pomoći u iznosu od 100,00 KM, koja se isplaćuju u blagajni JU Centar za socijaln rad Velika Kladuša.

Porodilje u radnom odnosu, odnosno pravo na naknadu umjesto plaće za vrijeme porodiljskog odsustva ostvarilo je ukupno 50 porodilja i za sve njih je donijeto pozitivno rješenje do kraja 2010. godine. Za prekid porodiljskog odsustva prije godine dana djeteta podneseno je ukupno 18 zahtjeva čime im je obustavljeno ovo pravo i donijeto rješenje o istom.

Naknada umjesto plaće ženi-majci utvrđuje se u iznosu od 50% njene prosječne plaće ostvarene u periodu od šest mjeseci prije porođaja, s tim da taj iznos ne može biti manji od 50% prosječne mjesečne plaće ostvarene na Kantonu u predhodnoj godini i objavljene od nadležnog organa.

Godina	Porodilje u radnom odnosu	Porodilje van radnog odnosa	Ukupno
2008. godina	53	415	468
2009. godina	59	261	320
2010. godina	50	284	334

Tabela br.8 (porodilje u radnom i van radnog odnosa)

Grafički prikaz poređenja broja porodilja u radnom odnosu i van radnog odnosa

Problemi u provođenju ovih prava u JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša nastaju zbog velikog kašnjenja i neredovne isplate sredstava ženi majci u radnom i van radnog odnosa, pa samim time prisutno je nezadovoljstvo kod korisnika.

Izmjenama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom, omogućeno je da poslodavac može ukoliko želi isplaćivati puni iznos radnici ili 50% njene prosječne plaće ostvarene u zadnjih šest mjeseci, a refundacijom potraživati sredstva od JU Centar za socijalni rad nakon prispjeća od Ministarstva zdravstva i socijalne politike. Međutim ovakva praksa je dosta rijetka od poželjne, te iz tih razloga većina porodilja koje ostvare pravo na naknadu umjesto plaće prije isteka godine dana od poroda vraćaju se na radna mjesta. Usljed ovako nepovoljnog ambijenta u provođenju malog broja osnovnih prava porodice sa djecom ne daje stimulaciju za proširenje porodice, većeg broja rađanja žena koje su u radnom odnosu, jer u svemu tome porodice i majke sa djecom su prepuštene same sebi.

Na 31.12.2010. godine naknada za porodilje u radnom odnosu i van radnog odnosa isplaćena je za mjesec juli 2010. godine.

2.6. Kategorizacija djece i omladine ometane u psihofizičkom razvoju

Komisija za ocjenjivanje sposobnosti, razvrstavanje i evidenciju djece i mladih sa posebnim potrebama u toku 2010. godine nije imala prekide u radu, ali komisija se sastajala povremeno nekoliko puta godišnje pa smo redovno upućivali zahtjeve za kategorizaciju i rekategorizaciju djece. U toku 2010. godine ukupno je podneseno 6 zahtjeva za kategorizaciju

i 3 zahtjeva za rekategorizaciju. Za svaki podneseni zahtjev bilo je potrebno izići na teren kako bi se prikupili podaci o uslovima i načinu života djeteta sa posebnim potrebama i njegove porodice, prikupiti potrebnu dokumentaciju (u dogovoru sa roditeljima) i tražiti podatke od škola ukoliko dijete ide u školu.

U JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša je tokom 2010. godine napravljeno 11 rješenja o razvrstavanju djece i omladine sa posebnim potrebama, 4 rješenja su o rekategorizaciji, rješenja koja su rađena zahtjevi su podneseni tokom 2008. 2009. i 2010 godine. Prema urađenim rješenjima evidencija i razvrstavanje djece po kategorijama je slijedeća:

R.broj	Vrsta oštećenja	Broj djece	Ukupno
1.	Djeca i mladi sa psihičkim teškoćama (laka, umjerena, teža i teška mentalna retardacija,)	1 laka MR 1 umjerena MR	2
2.	Djeca i mladi sa oštećenjem sluha	1	1
3.	Djeca sa oštećenjem vida	0	0
4.	Djeca sa fizičkim onesposobljenjem	2	2
5.	Djeca sa poremećajem u govoru i glasu	0	0
6.	Djeca sa kombiniranim smetnjama	4	4
7.	Djeca sa autizmom	2	2
8.	Djeca koja ne podliježu pravilniku za ocjenjivanje, razvrstavanje i evidenciju	0	0
UKUPNO		11	11

Tabela br.9 (djeca razvrstana po vrsti oštećenja)

Od podnijetih zahtjeva iz 2010. godine obrađena su tri zahtjeva. Kod Komisije za ocjenjivanje, razvrstavanje i evidenciju djece i mladih sa posebnim potrebama trenutno ima 3 zahtjeva iz Centra za socijalni rad Velika Kladuša, koji su podnešeni 2010. godine i 3 zahtjeva za rekategorizaciju.

Trenutno u Centru za socijalni rad ima jedan zahtjev podnešen za ocjenjivanje, razvrstavanje i evidenciju djece i omladine sa posebnim potrebama.

Prema evidenciji Centra za socijalni rad ukupno ima 38 djece i mladih sa posebnim potrebama koji su razvrstani od strane pomenute komisije, te 3 zahtjeva iz 2010 godine, koji još nisu obrađeni, te 7 zahtjeva iz 2008 i 2009 godine-

I u 2010. godini nastavljena je saradnja sa osnovnim i srednjim školama na području Općine, davanjem mišljenja o sposobnostima djeteta i preporuka za rad i učenje, kao i individualni rad sa djecom sa posebnim potrebama u Centru za socijalni rad.

Problemi sa kojima se susrećemo u provođenju poslova vezanih za kategorizaciju su sporost u rješavanju predmeta, preporuke komisije su često neadekvatne sa uslovima kojima raspolažemo u sredini, kao i praksi koja se provodi u radu sa djecom sa posebnim potrebama.

Često su roditelji dovoljno neupućeni, nezainteresovani, brzo odustaju, nailaze na prepreke na svim razinama, obrazovanje djece sa posebnim potrebama ne sprovodi se u skladu sa predviđenim propisima. Sve ovo i mnogo drugih problema dovode do nepovoljne situacije za djecu sa posebnim potrebama i njihove roditelje, zbog čega se oni i danas nalaze u diskriminirajućoj poziciji i sa slabim mogućnostima za ostvarenje svojih prava i obezbjeđenje povoljnih uvjeta za život u zajednici.

2.7. Civilne žrtve rata

Cijelo poglavlje III Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH („Službene novine FBiH br.) pod nazivom „Zaštita civilnih žrtava rata“ posvećeno je definiranju pojma, statusa i prava civilnih žrtava rata u FBiH.

Civilnom žrtvom rata samtra se svaka osoba kod koje je u toku rata ili neposredne ratne opasnosti usljed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje

organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja, nestanak ili pogibiju te osobe. Zakon priznaje status civilne žrtve rata i pripadnicima snaga „Autonomne pokrajine Zapadna Bosna“ ukoliko ne ostvaruju to pravo po zakonu o pravima branioca i članova njihovih porodica („Službene novine FBiH“ br.33/04 i 56/05).

Izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH („Službene novine FBiH br. 39/06) definiran je status posebne kategorije civilnih žrtava rata, radi se o osobama koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje.

Međutim, zakon prava priznaje ograničenoj kategoriji osoba i pravi razliku između civilne žrtve rata i priznavanja statusa civilne žrtve rata. Civilna žrtva rata je kao što smo gore definisali svaka osoba kod koje je u toku rata ili neposredne ratne opasnosti usljed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja, nestanak ili pogibiju te osobe. Međutim, Zakon priznaje status civilne žrtve rata samo ograničenoj kategoriji civilnih žrtava rata i to:

1. osobama kod kojih je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% ili značajno narušavanje zdravlja usljed mučenja, nehumanog i ponižavajućeg postupanja, nezakonitog kažnjavanja protupravnog lišavanja slobode (zatvor, koncentracioni logor), prinudnog rada tokom ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti;
2. osobama kod kojih je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u vezi sa ratnim događanjima (bombardovanje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak isl.)
3. osobama kod kojih je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% od eksplozije, zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata;
4. osobama kod kojih je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u vezi sa diverzantskim, terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak BiH;
5. članovima porodice nestale osobe ako je nestala osoba bila civil, odnosno nije bila pripadnik oružanih snaga
6. članovima porodice osobe koja je poginula u vezi sa ratnim događajima (bombardiranje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak)
7. osobama koje su preživjele seksualno zlostavljanje, silovanje.

Često se postavlja pitanje koji su dodatni uslovi za ostvarivanje prava na zaštitu kao civilna žrtva rata. Pravo mogu ostvariti osobe koje ispunjavaju gore navedene uslove, te da su državljani Bosne i Hercegovine, da imaju prijavljeno prebivalište u BiH i da nemaju prijavljen boravak van BiH duže od 3 (tri) mjeseca.

U prvostepenom postupku nadležnost prvostepenog organa određuje se prema mjesu prebivališta, odnosno boravišta podnosioca zahtjeva.

U zaštiti civilnih žrtava rata JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša je u toku 2010.godine djelovala u okviru svoje zakonom utvrđene nadležnosti.

JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša posebno se zalagala za ostvarivanje slijedećih prava:

1. pravo na ličnu invalidninu
2. pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe;
3. pravo na ortopedski dodatak;
4. pravo na mjesečno novčano primanje (posebna kategorija)
5. pravo na porodičnu invalidninu.

Lična invalidnina

Civilne žrtve rata prema oštećenju organizma razvrstane su u šest kategorija i to:

1. invalidi sa 100% oštećenja kojima je za redovan život potrebna njega i pomoć od strane druge osobe;
2. invalidi sa 100% oštećenja organizma;
3. invalidi sa 90% oštećenja organizma;

4. invalidi sa 80% oštećenja organizma;
5. invalidi sa 70% oštećenja organizma;
6. invalidi sa 60% oštećenja organizma.

U 2010. godini lična invalidnina je isplaćivana u umanjenom iznosu od 10 % na ime mjera uštede i to:

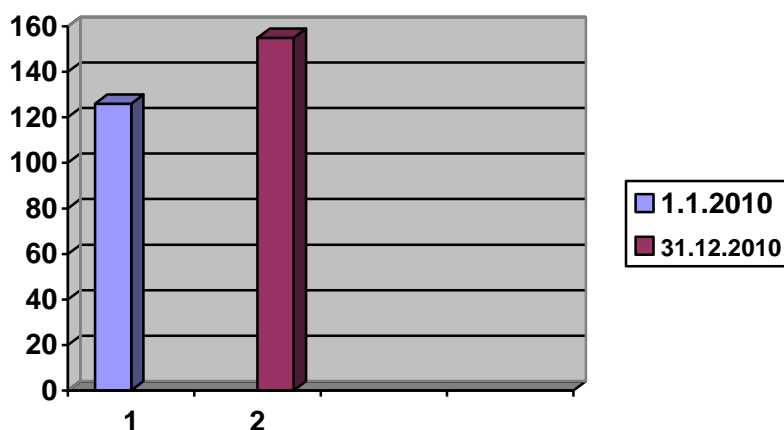
- I kategorija- invalidnina u iznosu od 507,56 KM
- II kategorija – invalidnina u iznosu od 370,51 KM
- III kategorija – invalidnina u iznosu od 279,15 KM
- IV kategorija – invalidnina u iznosu od 218,25 KM
- V kategorija – invalidnina u iznosu od 162,41 KM
- VI kategorija – invalidnina u iznosu od 91,36 KM

Sredstva za isplatu ličnih invalidnina civilnim žrtvama rata utvrđuju se u mjesečnom iznosu prema kategoriji oštećenja organizma u visini od 70% mjesečnog iznosa ratnih vojnih invalida.

(1+2+3-4-5-6-7 = 8)

	1	2	3	4	5	6	7	8
	korisnici na početku godine (01.01.2010.)	novi zahtjevi	ostvarilo pravo	postupci u toku	odbijeni zahtjevi	prestalo pravo	ukinuti statusi	korisnici na kraju godine (31.12.2010.)
Lična invalidnina	126	10	36	5	8	2	2	155

Tabela br.10 (prikaz lične invalidnine za 2010.godinu)

Grafički prikaz broja korisnika lične invalidnine na početku i kraju godine

U toku 2010. godine protiv rješenja prvostepenog organa kojim se odbija zahtjev za priznavanje prava na ličnu invalidninu izjavljeno je **5** (pet) žalbi, te protiv rješenja drugostepenog organa kojim se stranci ukida status civilne žrtve rata pokrenut je **1** (jedan) upravni spor.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe imaju isključivo civilne žrtve rata od I do IV kategorije koje su nesposobne za vršenje osnovnih životnih potreba bez pomoći druge osobe.

Mjesečni novčani iznosi za njegu i pomoć od strane druge osobe u 2010.godini isplaćivani su u umanjenom iznosu od 10% na ime mjera uštede i to:

1. dodatak za njegu i pomoć I stepen invalidnosti u iznosu od 507,56 KM
2. dodatak za njegu i pomoć II stepen invalidnosti u iznosu od 355,28 KM
3. dodatak za njegu i pomoć III stepen invalidnosti u iznosu od 253,77 KM

U 2010. godini od ukupnog broja osoba koje su ostvarile pravo na ličnu invalidninu 13 osoba je pored lične invalidnine ostvarilo pravo na njegu i pomoć od strane druge osobe.

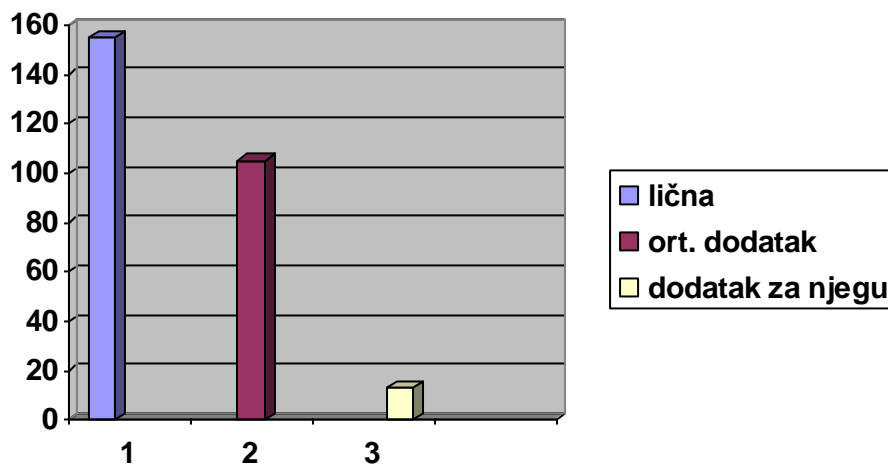
Pravo na ortopedski dodatak imaju civilne žrtve rata kojima je oštećenje organizma utvrđeno kao neposredna posljedica zadobivene rane, povrede ili ozljede, a što je prouzrokovalo amputaciju ekstremiteta ili teško oštećenje funkcija ekstremiteta ili potpuni gubitak vida na oba oka.

Mjesečni ortopedski dodatak, također je u 2010. godini isplaćivan u umanjenom iznosu od 10% na ime mjera uštede i to:

1. za civilne žrtve rata I stepen u iznosu od 147,19 KM
2. za civilne žrtve rata II stepen u iznosu od 111,66 KM
3. za civilne žrtve rata III stepen u iznosu od 86,28 KM

Na početku 2010. godine pravo na ortopedski dodatak od 126 korisnika lične invalidnine koristilo je 89 korisnika, dok na kraju 2010. godine od ukupno 155 korisnika lične invalidnine pravo na ortopedski dodatak koristi 105 korisnika.

Da bi neko lice ostvarilo pravo na ličnu invalidninu, ortopedski dodatak, dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe, te mjesečno lično novčano primanje potreban je Nalaz i mišljenje Instituta za medicinsko vještačenje lica obuhvaćenih Zakonom o socijalnoj zaštiti i zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Federacije BiH", broj: 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09) kojim isti ocjenjuje invaliditet kod podnosioca zahtjeva minimalno 60% (lična invalidnina), te razvrstava oštećenje organizma od I do III stepena (ortopedski dodatak) i da oštećenje organizma razvrsta od I do IV stepena oštećenja organizma (dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica).

Grafički prikaz broja korisnika lične invalidnine koji koriste pravo na ortopedski dodatak i dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica zaključno sa 31.12.2010.godine

Posebna kategorija civilnih žrtava rata

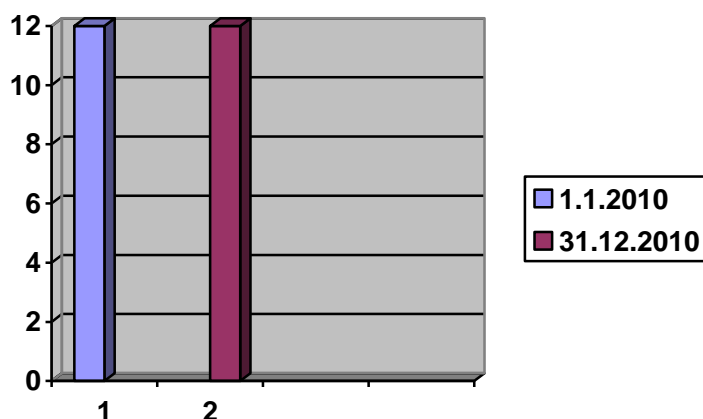
Lično mjesečno novčano primanje osobama koje su preživjele seksualno zlostavljanje, silovanje iznosi 563,95 KM (od navedenog iznosa oduzima se 10% na ime mjere uštede, pa je isto u 2010. godini iznosilo 507,56 KM)

Posebna kategorija civilnih žrtava rata u 2010. godini bilježi sljedeće podatke:

(1+2-3-4=5)

	1	2	3	4	5	6	7
	korisnici na početku godine (01.01.2010.)	novi zahtjevi	postupak u toku	ukinut status	korisnici na kraju godine (31.12.2010.)	žalbe	upravni sporovi
Posebna kategorija	12	4	3	1	<u>12</u>	-	1

Tabela br.11 (prikaz posebne kategorije civilnih žrtava rata)

Grafički prikaz broja korisnika posebne kategorije na početku i kraju godine

Porodična invalidnina

Pravo na porodičnu invalidninu imaju članovi uže porodice civilne žrtve rata i to:

1. udovica- kada navršši 55.godina života ili udovac - kada navršši 65.godina života, a prije navršenih 55. odnosno 65.godina kada su nesposobni za privređivanje.
2. djeca, usvojioci i pastorčad – do navršene 15. godine života, odnosno ako su na školovanju do kraja propisanog redovnog školovanja, a najkasnije do 25.godine života, a ako su nesposobni za privređivanje dok ta nesposobnost traje pod uslovom da je nesposobnost nastupila prije 15.godine života;
3. roditelji civilne žrtve rata imaju pravo na porodičnu invalidninu iako su članovi uže porodice ostvarili to pravo;
4. očuh, maćeha koji su osobu od koje izvode pravo izdržavali ili ih je ta osoba izdržavala najmanje 5.godina prije smrti, imaju pravo na porodičnu invalidninu Navedena lica imaju preče pravo od roditelja koji nije izvršavao roditeljsku dužnost prema osobi od koje se pravo izvodi.
5. pravo na porodičnu invalidninu imaju članovi porodice civilne žrtve rata od I do IV kategorije pod uslovom da je civilna žrtva rata prije smrti imala priznato pravo

na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe i da je smrt civilne žrtve rata nastupila kao posljedica rane, povrede, ozljede ili bolesti;

6. članovi porodice civilne žrtve rata koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje, a ostvarile su to pravo, također imaju pravo na porodičnu invalidninu.

U 2010.godini JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša nailazila je na masovne probleme u saradnji i komunikaciji sa drugostepenim organom odnosno, Ministarstvom zdravstva i socijalne politike USK-a zbog nekorektnosti rada službenika navedenog ministarstva koji vrši reviziju prvostepenih rješenja donešenih od strane ovog organa, te rješava o žalbama. Bez obzira na navedeno ova Ustanova je uložila napore da što veći broj lica s obzirom na pripadajuće pravo isto i ostvari.

Kada je u pitanju porodična invalidnina JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša u 2010.godini bilježi slijedeće podatke:

(1+2+3-4-5-6-7 = 8)

	1	2	3	4	5	6	7	8
	korisnici na početku godine (01.01.2010.)	novi zahtjevi	ostvarilo pravo	postupci u toku	odbijeni zahtjevi	prestalo pravo	ukinuti statusi	korisnici na kraju godine (31.12.2010.)
Porodična invalidnina	395	23	95	15	11	36	17	434

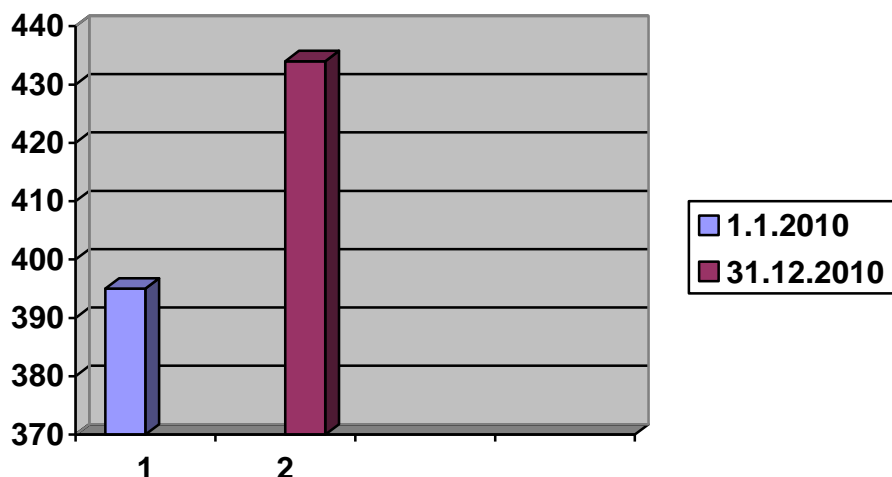
Tabela br.12 (prikaz porodične invalidnine za 2010.godinu)

Osnovica za određivanje porodične invalidnine iznosi 70% od osnovice za određivanje porodične invalidnine za porodicu poginulog borca, a u 2010. godini isplaćivana je u umanjenom iznosu od 10% što je mjesečno iznosilo:

1. za jednog člana porodice 218,24 KM
2. za dva člana porodice 279,15 KM
3. za tri člana porodice 304,53 KM
4. ta četiri i više članova porodice 329,91 KM

Pored gore navedenog u 2010.godini prvostepeni organ je po službenoj dužnosti donio **33** (tridesettri) Rješenja o privremenoj obustavi isplate prava na porodičnu invalidninu iz razloga što su sauživaoci kojima je bio priznat status člana porodice civilne žrtve rata izvođeni iz prava zbog smrti, prekida ili završetka školovanja, te nakon proteka roka za žalbu donio **33** (tridesettri) nova Rješenja po službenoj dužnosti koja su također prošla reviziju od strane drugostepenog organa.

U 2010.godini protiv Rješenja kojim je prvostepeni organ odbio zahtjev za priznavanje statusa člana porodice civilne žrtve rata i prava na porodičnu invalidninu izjavljeno je **11** (jedanaest) žalbi, a protiv drugostepenih rješenja kojima je ukinut status člana porodice civilne žrtve rata pokrenuto je **20** (dvadeset) upravnih sporova kod nadležnog Kantonalnog suda u Bijaću.

Grafički prikaz broja korisnika porodične invalidnine na početku i kraju godine

Pregled cjelokupnog stanja lične invalidnine, porodične invalidnine i posebne kategorije civilnih žrtava rata u 2010.godini izgleda ovako:

(1+2+3-4-5-6-7=8)

Red.br.	1	2	3	4	5	6	7	8
	Broj korisnika na 01.01.2010.	Novi zahtjevi	Ostvarilo pravo	Prestalo pravo	Postupak u toku	Odbijen zahtjev	Ukinut status	Broj korisnika na 31.12.2010.
Porodična invalidnina	395	23	95	36	15	11	17	434
Lična invalidnina	126	10	36	2	5	8	2	155
Posebna kategorija	12	4	0	0	3	0	1	12
UKUPNO:	<u>533</u>	37	131	38	23	19	20	<u>601</u>

Tabela br.13 (zbirni prikaz stanja u 2010.godini)

Finansijski dio trebovanih i isplaćenih sredstava civilnim žrtvama rata i članovima porodice civilne žrtve rata od 01.01.2010.godine do 31.12.2010. godine bilježi slijedeće podatke:

R.broj	Mjesec	Trebovana sredstava u KM	Isplaćena sredstva u KM do 31.12.2010.godine
1.	Januar	158.786,40	isplaćeno
2.	Februar	188.985,10	isplaćeno
3.	Mart	194.000,04	isplaćeno
4.	April	168.975,70	isplaćeno
5.	Maj	182.561,73	isplaćeno
6.	Juni	164.892,29	isplaćeno
7.	Juli	142.704,70	isplaćeno
8.	August	189.107,60	isplaćeno
9.	Septembar	287.805,63	isplaćeno
10.	Oktobar	187.450,61	isplaćeno
11.	Novembar	164.801,02	nije isplaćeno sa 31.12.2010.
12.	Decembar	153.560,54	nije isplaćeno sa 31.12.2010.
UKUPNO		2.014.824,64	1.696.463,08

Tabela br.14 (prikaz trebovanih i isplaćenih sredstava)

Trebovana sredstva u iznosu od 70 % isplaćuju se iz budžeta Federacije BIH, a 30% sredstava se isplaćuje iz budžeta Unsko sanskog kantona.

2.8. Neratni invalidi (lica sa invaliditetom)

U «SLUŽBENIM NOVINAMA FEDERACIJE BIH» (broj 54/04) od 16.10.2004. godine proglašen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom. Naime, u već postojeći Zakon dodana su dva nova potpoglavlja: «OSNOVNA PRAVA LICA SA INVALIDITETOM» i «POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE OSNOVNIH PRAVA LICA SA INVALIDITETOM».

Usvajanje ovih izmjena predstavlja veliki korak ka izjednačavanju u osnovnim pravima lica sa invaliditetom i na taj način se eliminišu elementi diskriminacije među osobama sa jednakim invaliditetom i potrebama na nivou Federacije BiH. U prvom potpoglavlju «OSNOVNA PRAVA LICA SA INVALIDITETOM» je navedeno da lica sa invaliditetom i lica ometena u psihičkom i fizičkom razvoju imaju, prije svega, pravo na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak. U drugom potpoglavlju «POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE OSNOVNIH PRAVA LICA SA INVALIDITETOM» navedeno je kako će postojeća rješenja lica sa invaliditetom morati proći kroz postupak revizije od strane Federalnog Ministarstva za rad i socijalnu politiku, a sredstva za ostvarivanje ovih osnovnih prava osiguravaju se u budžetu Federacije.

Dana 12.03.2009 godine na snagu ju stupio Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti CŽR-a i zaštiti porodice sa djecom (Zakona o neratnim invalidima) gdje je predviđeno da pravo na ovaj oblik pomoći mogu ostvariti osobe samo sa 100 % i 90 % oštećenjem organizma.

Novim zakonom o licima sa invaliditetom došlo je do znatnog smanjenja iznosa naknada kako je prikazanu u tabeli:

R/br	Grupa po stepenu oštećenja organizma	Stepen invaliditeta	Iznos lične invalidnina u KM
1.	I GRUPA	100%	109,76 KM
2.	II GRUPA	90%	82,32 KM

Tabela br. 15 (neratni invalidi)

Dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica je podijeljen u dvije grupe:

1. **I grupa** se odnosi na civilne invalide koji nisu u stanju, odnosno nesposobni su da zadovoljavaju osnovne životne potrebe bez pomoći drugog lica i potrebna im je stalna njega i pomoć (274,40 KM),
2. **II grupa** se odnosi na civilne invalide koji nisu u stanju, odnosno nesposobni su da zadovoljavaju neke (dakle ne sve) bitne životne potrebe bez pomoć drugog lica (137,20 KM)

Pravo na **ortopedski dodatak** imaju ona lica koja su prema nalazu i mišljenju ljekarske komisije ocjenjena da im je potreban i određuje se u mjesečnom iznosu od 7% od osnovice (19,21 KM).

Kako se naknada za invalidnost smanjila, isto tako dadatak za tuđu njegu i pomoć drugog lica znatno povisio.

Treba naglasiti da po izmjenama navedenog Zakona stranka je prilikom podnošenja zahtjeva dužna priložiti Nalaz i mišljenje o stepenu invaliditeta. Za donošenja Nalaza i mišljenja nadležan je Institut za medicinsko vještačenje koji za svoje usluge ima cjenovnik, propisan od strane Vlade F BiH i čiju cjenu usluga plaćaju same stranke. Licima koja ostvare invalidnost od 90 i 100% refundirat će se sredstva od strane Kantonalnog ministarstva zdravstva i socijalne politike, dok licima sa nižim stepenom invaliditeta novac neće biti vraćen.

U toku 2010. godine JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša provodila je slijedeće postupke:

Red.broj	Naziv	Broj lica
1.	Korisnici koji su upućeni na Institut za med. vještačenje radi revizije (već su koristili pravo neratnih invalida)	100
2.	Broj novih zahtjeva	266
3.	Ukupno upućenih na Institut za medicinsko vještačenje (1+2)	366
4.	Ocjenjeni ispod 90% i urađeno im negativno rješenje	60
5.	Ocjenjeni na Institutu 90 % i 100% i urađeno im je pozitivno rješenje (6+7+8)	419
6.	Lica koja su prošla reviziju u Fed.ministarstvu soc. politike do 31.12.2010 godine	410
7.	Predmeti koji su u Fderalnom ministarstvu i čekaju saglasnost	7
8.	Predmeti koji čekaju pravosnažnost rješenja	2

Tabela br.16 lica sa invaliditetom- neratni invalidi

Osobe preko 65. godina starosti po novom zakonu ne mogu ostvariti pravo na tuđu njegu i pomoć od strane drugog lica, već je to pravo regulisano Kantonalnim propisima . Po istom propisu **pravo na naknadu na tuđu njegu i pomoć od strane drugog lica ostvarilo je 12 lica.**

U skladu sa navedenim Zakonom pravo kao neratni invalidi ostvarili su :

Vrsta oštećenja	Maloljetni korisnici	Punoljetni korisnici
slijepa i slabovidna	1	28
gluha i nagluha	1	8
s poremećajima u govoru i glasu	2	13
sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju	12	173
sa smetnjama u psihičkom razvoju	6	126
sa kombinovanim smetnjama	4	36
UKUPNO	26	384
Ukupno lica koja su ostvarila pravo kao neratni invalidi		410
Broj lica koja koriste dodatak za tuđu njegu i pomoć		135
Broj lica koja koriste ortopedski dodatak		74
Broj lica koja koriste samo ličnu invalidninu		201

Tabela br. 17 (lica sa invaliditetom po vrsti oštećenja)

Lica sa invaliditetom (neratni invalidi) se finansiraju u 100% iznosu iz Federalnog budžeta.

Za rješavanje problema sa kojima se suočavaju lica sa invaliditetom smatramo da bolja zaštita i unapređenje položaja istih mora značajnim dijelom da se kreira i na lokalnom nivou, uz puno učešće nevladinog sektora i udruženja osoba sa invaliditetom.

Pored toga što imaju ograničene mogućnosti školovanja, lica sa invaliditetom imaju i ograničen pristup javnim objektima i institucijama. Državne institucije se samo donekle pridržavaju Zakona koji im nalaže izgradnju rampe koja bi omogućila pristup licima u invalidskim kolicima.

Osnovni zadatak vladinih i nevladinih organizacija, kao i običnih građana, je raditi na podizanju svijesti o problemu osoba sa invaliditetom u svim aspektima života. Najznačajnija potreba je da osobe sa invaliditetom budu jednako tretirane kao i svi ostali građani.

2.9. Zdravstveno osiguranje

Priznavanje prava na zdravstvenu zaštitu utvrđeno je Odlukom Vlade USK-a, a postupak za ostvarivanje tog prava provodi JU Centar za socijalni rad u skladu sa Zakonom o upravnom postupku.

Jedan od osnovnih uvjeta za priznavanje ovog prava u kategoriji trudnica i porodilja sa djetetom uzrasta do 1. godine jeste da prihod članova domaćinstva ne prelazi imovinski cenzus koji je utvrđen Instrukcijom o primjeni Odluke Vlade USK-a o priznavanju prava na zdravstveno osiguranje gdje prihod po članu domaćinstva ne može preći 20% od ostvarene prosječne plaće u Federaciji BiH. Sve ostale kategorije korisnika koji mogu ostvariti pravo na zdravstvenu zaštitu po Zakonom predviđenom osnovu (djeca od 1-7 godina, odnosno do polaska u školu, osobe sa invaliditetom-kao i djeca nesposobna za samostalan život i rad od prije 15-te godine života za sve vrijeme dok takva nesposobnost traje, osobe oboljele od cerebralne paralize, leukemije, malignih oboljenja, inzulno-ovisnog dijabetesa, TBC i celikalije), osobe preko 65 godina starosti nisu uvjetovane imovinskim cenzusom.

Jedan od bitnih uvjeta za otvaranje prava na zdravstvenu zaštitu djece i trudnica jeste da su roditelji, odnosno supružnici prijavljeni na BIRO-u, odnosno da su na evidenciji nezaposlenih lica.

Razlozi prestanka postojanja prava svih kategorija na zdravstveno osiguranje su uvjetovani prestankom postojanja uvjeta za ostvarivanje istih (ostvareno zdravstveno osiguranje po nekom drugom osnovu, smrt, promjena mjesta prebivališta, zapošljavanje i dr.). Po Odluci Vlade kantona pravo na zdravstveno osiguranje mogu ostvariti:

- **Trudnice i porodilje sa djetetom uzrasta do 1. godine:** Ukupno korisnica ovog prava je 511. U toku 2010. godine primljeno je 138 zahtjeva za ostvarivanje pomenutog prava te su isti pozitivno riješeni. Uslijed prestanka postojanja uvjeta, pravo na zdravstveno osiguranje po ovom osnovu ukinuto je za 176 lica.
- **Djeca od 1-7 godina (odnosno do polaska u školu):** Ukupan broj djece koja su ostvarila pravo na zdravstveno osiguranje po ovom osnovu je 553. Tokom 2010. godine podnijeto je 157 zahtjeva za priznavanje ovog prava i svi su riješeni pozitivno. Prestankom postojanja uvjeta za ostvarivanje ovog prava, isto je ukinuto za 82 djece.
- **Osobe oboljele od cerebralne paralize, leukemije, malignih oboljenja, inzulno-ovisnog dijabetesa, TBC i celikalije:** Ukupan broj osoba koji ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu na osnovu oboljenja predviđenih Odlukom Vlade USK-a je 388. U toku 2010. godine, primljeno je 38 zahtjeva za ostvarivanje ovog prava i svu su pozitivno riješeni. Zbog okolnosti koje uvjetuju ukidanje i prestanak ovog prava, isto pravo je ukinuto za 58 lica koja su u međuvremenu ostvarila pravo na penziju, ostvarila pravo kao neratni invalidi, ČZR-a ili su umrli.
- **Osobe sa invaliditetom, kao i djeca nesposobna za samostalan život i rad od prije navršene 15-te godine života za sve vrijeme dok takva nesposobnost traje:** Od ukupnog broja lica koja ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu po ovom osnovu, tokom 2010. godine, isto pravo je priznato za 214 lica.
- **Osobe iznad 65 godina starosti:** Od 2009 godine zdravstveno osiguranje mogu ostvariti lica nakon navršenih 65 godina života a koje nisu zdravstveno osigurane po drugoj osnovi. U toku 2010 godine primljeno je 157 zahtjeva za priznavanje prava na zdravstveno osiguranje osobama nakon navršenih 65 godina života i svi su pozitivno riješeni, ukupan broj korisnika po ovom osnovu do kraja 2010 godine je 339. Spomenuto pravo je ukinuto za 12 korisnika, zbog prestanka postojanja uvjeta za ostvarivanje istog.

Pravo na zdravstvenu zaštitu imaju i lica koja su ostvarila pravo na stalnu novčanu pomoć, civilne žrtve rata, kako korisnici lične invalidnine tako i korisnici porodične invalidnine koji to pravo nisu ostvarili po nekom drugom osnovu.

Sveukupno osiguranih lica preko JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša u 2010. godini (uzimajući u obzir i osobe koje su to pravo ostvarile tokom prethodnih godina te isto još

uvijek i koriste) je 2386, a ostvareno pravo na zdravstvenu zaštitu u 2010 godini ukupno je ostvarilo 686.

Redni broj	Kategorija korisnika	Broj korisnika
1.	Trudnice i porodilje sa djetetom uzrasta do 1. godine	511
2.	Djeca od 1-7 godina odnosno do polaska u školu	553
3.	Osobe oboljele od cerebralne paralize, leukemije, malignih oboljenja, inzulno-ovisnog dijabetesa, TBC i celikalije	388
4.	Osobe sa invaliditetom, kao i djeca nesposobna za samostalan život i rad od prije 15-te godine života za sve vrijeme dok takva nesposobnost traje	214
5.	Osobe iznad 65 godina starosti	339
6.	Osigurana lica koja koriste pravo na zdravstvenu zaštitu na osnovu stalne novčane pomoći	125
7.	Osigurana lica koja su pravo na zdravstvenu zaštitu stekli na osnovu ostvarenog prava kao civilne žrtve rata	175
8.	Osigurana lica smještena u ustanove i druge porodice	81
UKUPNO OSIGURANIH LICA NA 31.12.2010.GODINE:		2386

Tabela br. 18 (Korisnici zdravstvene zaštite)

3. PORODIČNI ZAKON FBiH

U JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša iz oblasti porodičnog zakona rade se slijedeći referati:

1. Posredovanje između bračnih partnera prije pokretanja tužbe za razvod braka,
2. Ostvarivanje alimentacionih zahtjeva BiH državljana prema inostranstvu,
3. Usvojenje,
4. Starateljstvo.

3.1. Posredovanje između bračnih partnera prije pokretanja tužbe za razvod braka

Porodičnim zakonom F BiH („Sl. Novine F BiH“ br. 35/05) bračni partneri koji imaju zajedničku djecu nad kojom ostvaruju roditeljsko staranje **dužni su podnijeti zahtjev za posredovanje** Agenciji za posredovanje, a JU Centar za socijalni rad je ovlaštena od strane Federalnog ministra rada i socijalne politike za posredovanje prije pokretanja brakorazvodne parnice u Općinskom sudu. U toku 2010. godine obavljeno je posredovanje sa **32 bračna para**, gdje osim razvoda braka daje se i prijedlog za povjeru, kontaktiranje i izdržavanje malodobne djece a urađeno je **6** Zaključaka o obustavi postupka jer su se stranke pomirile i nastavile zajednički život ili su povukli svoj zahtjev za posredovanje.

Savjetodavni rad sa partnerima u bračnoj ili vanbračnoj zajednici, kao i sa njihovom djecom vođen je individualno, grupno, više puta, sve u zavisnosti koliko je došlo do poremećaja u bračnim i porodičnim odnosima – ukupno **66**.

Izdavanje uvjerenja za **sklapanje maloljetničkog braka** nakon navršenih 16 godina života koje je potrebno za Općinski sud u vanparničnom postupku a radi izdavanja dozvole matičaru da sklopi maloljetnički brak ako za to postoje opravdani razlozi, te da je maloljetna osoba tjelesno i duševno sposobna za vršenje prava i dužnosti koje proizilaze iz braka i da je brak u interesu maloljetne osobe. Podneseno je **2** zahtjeva za izdavanje uvjerenja o psihofizičkoj zrelosti za sklapanje maloljetničkog braka i oba zahtjeva su pozitivno riješena.

Nalaz i mišljenje psihologa u predmetima koji se vode u Općinskom sudu u pogledu povjere i kontaktiranja sa malodobnom djecom u slučajevima kada se roditelji ne mogu

sporazumno dogovoriti a živjeli su u bračnoj ili vanbračnoj zajednici, izrada nalaza za maloljetnike koji su došli u sukob Zakonom (Zakon o krivičnom postupku) i izrada nalaza za djecu bez roditeljskog staranja koja su putem JU Centar za socijalni rad smještena u hraniteljsku porodicu ili u neku od Ustanova za djecu bez roditeljskog staranja – **ukupno 26.**

3.2. Ostvarivanje alimentacionih zahtjeva BIH državljana prema inostranstvu (po Konvenciji o postizanju inostranog ispunjavanja od 20.06.1956 godine)

U postupku rješavanja su još tri predmeta iz 2004 godine i dva iz 2005 godine i dva iz 2006 koje su od strane nadležnog ministarstva proslijeđena nadležnim ministarstvima država u kojima se dužnik nalazi (Slovenija, Austrija i Njemačka). U 2008 godini podnešen je jedan zahtjev za priznavanje presude o izdržavanju. Tokom 2009. godine podnešena su 2 zahtjeva za priznavanje presude o izdržavanju i oba zahtjeva su proslijeđena na dalje postupanje nadležnim ministarstvima. Tokom 2010. godine nije podnešen niti jedan zahtjev za ostvarivanje alimentacije prema inostranstvu, ali je zato negativno odgovoreno na dva zahtjeva podnešena tokom 2009. godine.

3.3. Usvojenje

Porodičnim zakonom F BiH („Sl. Novine F BiH“ br. 35/05) regulisan je i pojam **usvojenja** kao poseban oblik porodično-pravne zaštite djece bez roditelja ili bez odgovarajućeg roditeljskog staranja, kojim se zasniva roditeljski, odnosno srodnički odnos. Usvojenje se može zasnovati kao **potpuno i nepotpuno**. Potpuno se može usvojiti dijete do 10. godine života. Nepotpuno se može usvojiti dijete do navršene 18. godine života i zbog sposobnosti na tom kalendarskom uzrastu da shvati značenje usvojenja potreban je i pristanak samog djeteta. Usvojioci mogu biti državljani Bosne i Hercegovine ali mogu biti i strani državljani ali se tada usvojenje ne može zasnovati bez prethodnog odobrenja federalnog organa nadležnog za poslove socijalne zaštite /Federalno Ministarstvo rada i socijalne politike/. Prije donošenja Rješenja o zasnivanju usvojenja Organ starateljstva mora dijete smjestiti u porodicu budućih usvojioca na period od **šest mjeseci**. Za vrijeme trajanja smještaja bez novčane naknade u periodu od šest mjeseci dijete mora biti pod osobnim nadzorom Organa starateljstva kako bi se utvrdilo da li je usvojenje u njegovom najboljem interesu. U toku 2010. godine **troje djece** je smješteno bez naknade u porodicu budućih usvojioca na period od šest mjeseci, i ako taj period protekne adekvatno u toku 2011. godine zasnovat će se usvojenje. Radi se o jednom muškom djetetu gdje se treba zasnovati potpuno usvojenje a budući usvojioci su državljani Bosne i Hercegovine. Drugo dvoje djece, jesu sestre gdje se treba zasnovati potpuno i nepotpuno usvojenje a budući usvojioci su strani državljani, i tu se ušlo u proceduru nakon odobrenja Federalnog Ministarstva rada i socijalne politike.

U toku 2010. godine zasnovana su **dva potpuna usvojenja** a usvojioci su državljani Bosne i Hercegovine.

USVOJENJE u 2010. godini	M	Ž	UKUPNO
	1	1	2

Tabela br.19

3.4. Starateljstvo

Starateljstvo predstavlja vrlo komplikovan i osjetljiv posao stručnih radnika Centra koji podrazumijeva postavljanje staratelja odraslim licima kojima je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost i djece do 18 godina koja su bez roditeljskog staranja, stručni nadzor nad

vršenjem starateljske dužnosti, sastavljanje izvještaja u vezi raspolaganja imovinom šticećenika, stalna briga o zdravstvenom stanju, školovanju šticećenika itd.

Maloljetne osobe pod starateljstvom			Punoljetne osobe pod starateljstvom	
Pol	M	Ž	M	Ž
	46	49	12	7
Ukupno	95		19	

Tabela br. 20 (pregled maloljetnih i punoljetnih osoba pod starateljstvom)

U toku **2010** godine zaprimljeno je 13 zahtjeva za starateljstvo nad maloljetnim i odraslim osobama **14 zahtjeva** i svi su pozitivno rješeni. Po službenoj dužnosti vođeno je 18 postupaka za stavljanje pod starateljstvo maloljetnih osoba i 4 za punoljetne osobe. Vođeno je i 7 postupaka za prestanak starateljstva po službenoj dužnosti za maloljetnike i 1 postupak prestanka starateljstva nad punoljetnim osobama.

Broj zaprimljenih zahtjeva	Broj riješenih zahtjeva	Broj rješenja po službenoj dužnosti	Broj lica kojima je prestalo starateljstvo
27	27	22	8

Tabela br.21 (starateljstvo u 2010.godini)

4. KRIVIČNI ZAKON I ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU FBiH

Od krivičnopravne tematike koja po svojoj prirodi predstavlja izrazito široku pravnu oblast JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša je nadležna da prati teže oblike asocijalnog, antisocijalnog, socio-patološkog i kriminalnog ponašanja maloljetnika, te provodi odgojne mjere koje izriče nadležni sud u krivičnom postupku.

4.1. Maloljetnička delikvencija

Pojam DELIKVENCija (tal. delinque – pogriješiti, činiti kaznena djela) obuhvaća teže oblike asocijalnog, antisocijalnog, socio-patološkog i kriminalnog ponašanja s izuzetkom ubistva, kao što su krađa, pljačka, namjerno izazivanje šteta, požara, prijestupništva, devijantno ponašanje, huliganstvo, razbojstvo, vršenje kaznenih djela, krađa i vožnja automobila i motora itd.

Naše je stoljeće vrijeme izrazitog povećanja životnog standarda u većini evropskih i zapadnih zemalja, a kao posljedica toga povećan je kriminalitet, a posebno maloljetnička delikvencija. Želja za višim materijalnim stupnjem potisnula je emocionalno obrazovanje s počasnog mjesta. Roditelji teže da materijalnim dobrima nadoknade svoju nemogućnost da daju same sebe. Oni ukrašavaju svoj stan obilježima materijalnog blagostanja koji su u službi protuteze neugodne činjenice da su i otac i majka zaposleni. Materijalističko ozračje

zamjenjuje ljubav koja je pravi izvor sreće svakog djeteta. Siromaštvo, stoga nije značajni uzrok delikvencije; štaviše teške materijalne prilike učvršćuju veze među članovima porodice. O pojmu maloljetničke delikvencije postoje različita i brojna shvatanja. U upotrebi je i mnogo termina kojima se ova pojava ili pojedini njeni oblici označavaju. Takvo shvatanje je višestruko uslovljeno. Pored složenosti same pojave, tome su u najvećoj mjeri doprinijeli različiti konceptualni pristupi, koji vode različitim rješenjima. U početku se maloljetnička delikvencija nije razlikovala od kriminaliteta. Danas se ističe razlika između delikvencije i kriminilateta.

Niža inteligencija može da utiče posredno na pojavu maloljetničke delikvencije, jer se ove osobe teže socijalno prilagođavaju, teže uče i prije napuštaju školu, slabije uspevaju u poslu. Pored toga, djeca sa smanjenom inteligencijom su sugestibilnija, nego djeca prosječne inteligencije, manje kritična, tako da lahko mogu da potpadnu pod uticaj drugih, posebno ako su im jedini prijatelji vaspitno zapuštena djeca. Mnogi maloljetni delikventi ispoljavaju izrazito implusivno, nemirno, agresivno ili destruktivno ponašanje. U svojim antisocijalnim stavovima najčešće protiv vlasti i autoriteta, tvrdoglavi su i sumnjičavi, često nezadovoljni i neraspoloženi sa svim i svačim i protiv svega i svačega, skloni da mrze i da prkose svakome. Dijete se razvija i oblikuje u porodici koja pruža modele koji omogućavaju održavanje određene ravnoteže. Neki tvrde da dijete koje živi u vrijednoj porodičnoj sredini stiče imunost protiv delikvencije. Danas se sve više govori o razvodu braka koji sve češće ima za posljedicu ne samo otvoreno odbacivanje i frustraciju nego i pažnju koju pruža jedan od roditelja koja je bez topline. U tom je slučaju dijete bez stimulacije i bez djelotvorne autoriteta. Roditelji su sve više zaposleni. Provode vrlo malo vremena sa svojom djecom. Odnosi između majke i djece poremećeni su zbog njezine odsutnosti koja je nametnuta ekonomskim problemima ili zbog pomanjkanja tradicije odgoja, ali i zbog nedostatka emocija od najranijeg djetinjstva.

Do 31.12.2010. godine zaprimili smo 27 zahtjeva za pokretanje pripremnog postupka od Općinskog suda Velika Kladuša, odnosno da prikupimo podatke o sredini i uvjetima u kojima maloljetnik živi, njegovoj porodici i obrazovnom statusu.

Odlazak na teren u 2010. godini bio je na osnovu zahtjeva Općinskog suda. Ukupno u toku 2010. godine izišli smo 25 put na teren kako bi prikupili podatke o maloljetnicima i njihovim porodicama na osnovu dopisa od nadležnog suda.

Tokom 2010. godine izrečeno je 15 odgojnih mjera i to:

	Izrečena odgojna mjera	Godine mladb.	Broj lica
Općinski sud Velika Kladuša	Pojačan nadzor organa starateljstva	15 godina	6
	Pojačan nadzor od strane roditelja	17 godina	9

Tabela br. 23 (broj i vrsta izrečenih odgojnih mjera)

Kako se i vidi u 2010. godini nije bilo mnogo izrečenih odgojnih mjera prema maloljetnicima. Izrečene odgojne mjere imaju različit utjecaj i napredak na maloljetnike i njihovu porodicu, što uveliko zavisi od sredine u kojoj žive, materijalnoj i fincijakoj situaciji porodice, obrazovni i društveni status porodice i maloljetnika.

Odgojna mjera **pojačan nadzor roditelja** je efikasna ukoliko roditelji žele da uz pomoć JU Centra za socijalni rad, realizuju i provode mjeru promjenom ponašanja maloljetnika, udaljavanjem štetnih utjecaja na maloljetnika (osoba, mjesta, društvene sredine), redovno školovanje, druženje sa vršnjacima koji imaju pozitivan utjecaj na maloljetnika. Ukoliko je loša saradnja roditelja sa Centrom za socijalni rad i ne primjenjuju nikakve mjere prema djetetu kojem je izrečena odgojna mjera, najčešće nema vidljivih rezultata. U toku provođenja ove mjere uloga Centra za socijalni rad je savjetodavni rad sa roditeljima, svakih šest mjeseci dostavlja se izvještaj sudu koji je izrekao mjeru sa preporukama.

Odgojna mjera **pojačan nadzor organa starateljstva** je mjera koju sud najčešće izriče prema maloljetnicima. U 2010. godini na području općine Velika Kladuša izrečeno je 6 takvih mjera prema maloljetniku. Ova odgojna mjera ima najviše efekta na maloljetnike i njihove porodice. Obzirom da Centar za socijalni rad nema mogućnosti za realizaciju ove mjere (dobrovoljni rad, uključivanje u sportske, muzičke i kulturne aktivnosti i sl.) u potpunosti izostaju i bolji uspjesi.

Ova mjera se uglavnom provodi kao redovni savjetodavni rad sa maloljetnikom i njegovom porodicom, saradnjom sa školom koju pohađa i iznalaženje mogućnosti za uključivanje u različite aktivnosti, prema interesu maloljetnika.

S obzirom na činjenicu da je u 2009. godini izrečena jedna odgojna mjera upućivanja u odgojno popravnu ustanovu, koja nije bila provedena u toku navedene godine do realizacije iste došlo u januaru 2010. godine i provođenje navedene mjere je još uvijek u toku. .

Najčešće krivično djelo koje su činili maloljetnici u toku 2010. godine prema zaprimljenim obavijestima je krađa i teška krađa, među ostalim počinjenim krivičnim djelima nalaze se: ubistvo u pokušaju, krivično djelo protiv sigurnosti javnog prometa, posjedovanje i omogućavanje upotrebe opojnih droga, teška kaznena djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine, nedozvoljeno držanje oružja ili eksplozivnih materija.

R.broj	Vrsta krivičnog djela	Broj predmeta
1.	Krađa i teška krađa	10
2.	Ubistvo u pokušaju	2
3.	Protiv sigurnosti javnog prometa	2
4.	Posjedovanje i omogućavanje upotrebe opojnih droga	1
5.	Protiv opće sigurnosti ljudi i imovine	1
6.	Nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija	1
UKUPNO		<u>17</u>

Tabela br. 24 (vrsta krivičnih djela)

Zbog neblagovremenog procesuiranja maloljetnih prekršioaca zakona, najčešće se dešava da uđu u punoljetstvo i zbog toga se obustavljaju daljni postupci i izricanje kazne za počinjeno krivično djelo, čime mlade osobe mogu steći dojam da za većinu krivičnih djela koje počinje mogu proći bez sankcija ili kazne. Za maloljetnike o kojima su prikupljeni podaci tokom 2010. godine u Centru za socijalni rad, starosna struktura je sljedeća:

GODINE	BROJ MALOLJETNIKA	SPOL (M, Ž)	
		M	Ž
7-14	0	0	0
15-16	3	3	0
17-18	11	10	1
Maloljetnici koju su postali punoljetni u 2010. godini	7	7	0
UKUPNO	<u>21</u>	<u>20</u>	<u>1</u>

Tabela br. 25 (maloljetni priestupnici po godina starosti i polu)

Odlaskom na teren i uvidom u uvjete i okolinu u kojoj maloljetnici žive primjetno je da se većina njih odlučila za počinjenje krivičnog djela radi novčane dobiti, ne uzimajući u obzir da će time pričiniti krivično djelo i da mogu biti Zakonski odgovorni za to.

Obrazovni status maloljetnika je sljedeći:

Srednja stručna sprema	8
Osnovna škola	3
Nepotpuna osnovna škola	10
UKUPNO	21

Tabela br. 26 (stručna sprema)

Prema ovim podacima vidimo da je niži obrazovni status više zastupljen, te su tokom školovanja maloljetnici uglavnom i postizali lošije rezultate kako u učenju tako i u vladanju, te nisu imali interesa za dalje školovanje.

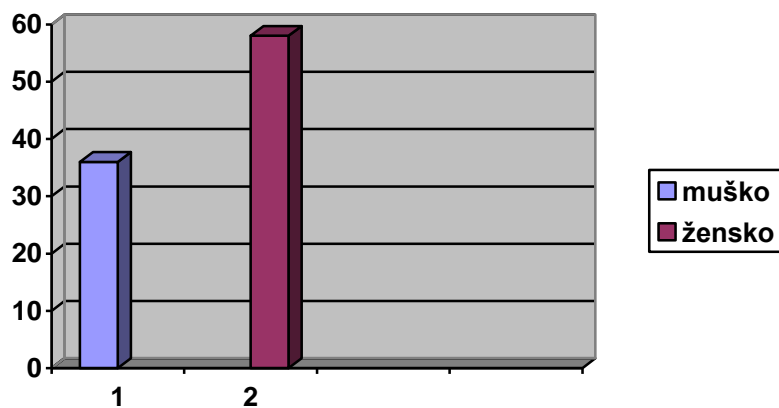
Najupečatljivija karakteristika ove grupe maloljetnika je nesređeni uvjeti u kojima živi, loše materijalne i financijske prilike, neadekvatna briga roditelja, nizak nivog moralne i građanske odgovornosti, neadekvatene društvene sredine, nebrige šireg društva o mladim osobama i omogućavanje njihovog pozitivnog društvenog razvoja (obrazovanje, sport, slobodne aktivnosti i sl.).

5. ZAKON O ZAŠTITI OD NASILJA U PORODICI

Zakon o zaštiti od nasilja u porodici iz 2005. godine uređuje: pojam nasilja u porodici, osobe koje se smatraju članovima porodice u smislu ovog Zakona, način zaštite članova porodice, te vrsta i svrha prekršajnih sankcija za učinioce nasilnih radnji. Zaštitu od nasilničkog ponašanja dužni su pružiti policija, organ starateljstva i sud za prekršaje. Općinski sud za prekršaje izriče jednu od 6 predviđenih ovim Zakonom **zaštitnih mjera** i po službenoj dužnosti dostavlja JU Centar za socijalni rad Rješenje u kome stoji izrečena zaštitna mjera i u kom vremenskom trajanju /zaštitna mjera ne može biti kraća od jednog mjeseca niti duža od dvije godine/. U toku 2010. godine Općinski sud je donio 14 rješenja i u svim predmetima je izrečena zaštitna mjera „zabrane uznemiravanja osobe izložene nasilju“.

Starosna struktura zlostavljanih osoba	Oblici nasilja po spolnoj strukturi										
	Fizičko nasilje		Emocionalno nasilje		Seksualno nasilje		Drugi oblici nasilja		Ukupno		Sveukupno
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
0 – 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 – 6	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	2
7 – 14	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	2
15 – 18	2	2	-	2	-	-	-	1	2	5	7
19 – 27	4	11	2	3	-	-	1	2	7	16	23
28 – 45	7	13	2	9	-	-	4	4	13	26	39
preko 46	6	6	4	1	-	-	2	2	12	9	21
UKUPNO	21	33	8	16	-	-	7	9	36	58	94

Tabela br.22

Grafički prikaz zlostavljanih osoba u 2010. godini po polnoj strukturi

U odnosu na prošlu 2009. godinu kada je bilo prijavljeno da je 121 osoba bila izložena nekom vidu nasilja u porodici ove kalendarske godine broj prijavljenih žrtava nasilja u porodici je u **blagom opadanju i iznosi 94**.

Sa nevladinom organizacijom „Žene sa Une“ u toku 2010. godine održana su dva radna sastanka u okviru projekta **nasilje u porodici**, i to kako spriječiti pojavu nasilja, kako da zajednica djeluje na počiniocima nasilja, te zaštita žrtava porodičnog nasilja. U slučaju potrebe vrši se smještaj žrtava porodičnog nasilja u „Sigurnu kuću“ u Bihaću koja je u sklopu ove organizacije.

U toku 2010. godine u „Sigurnu kuću“ u Bihaću iz naše Općine bila je smještena jedna trudna žena, i to u periodu od 13 do 18 maja 2010.godine.

6. OSTALI ADMINISTRATIVNI POSLOVI

U domenu ovih referata i drugih poslova urađeno je 950 dopisa , 49 saglasnosti; 345 uvjerenja i 72 mišljenja; te, 33 rješenja vezanih za radni odnos zaposlenih u ustanovi.

Rad na navedenim referatima podrazumjeva prikupljanje dokumentacije koja je potrebna za vođenje upravnog postupka: prijem zahtjeva, uzimanje izjave na zapisnik, intervju sa strankama- odnosno upoznavanje istih sa njihovim pravima i obavezama, učestvovanje u timskom radu u vezi donošenja odluke, saradnja sa institucijama, ustanovama i organizacijama, a sve u cilju rješavanja slučaja.

7. UPRAVNI ODBOR

Konstituirajuća sjednica Upravnog odbora JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša (u daljem tekstu: Upravni odbor) održana je 28.01.2010. Na konstituirajućoj sjednici članovi Upravnog odbora upoznati su sa radom JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša (u daljem tekstu: Centar), te sa oblastima provođenja socijalne i porodične zaštite i svim drugim oblastima koje su u nadležnosti ovog Centra. Nakon imenovanja Upravnog odbora održano je 14 redovnih sjednica i 2 vanredne sjednice u novom sazivu: Jasmin Durmić-predsjednik, Amela Makić –član, Elmin Murtić – član.

U radu Upravnog odbora doneseno je u 2010. godini 20 odluka, 2 zaključka, 1 odluka je poništena, razmatrano je o 3 prijedloga odluke. Također, u periodu za koji se podnosi izvještaj Upravni odbor je imenovao Direktora JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša i raspisao dva konkursa za prijem zaposlenika u radni odnos. Isti je potpisao jedan Sporazum iz oblasti radnih odnosa sa JU Centar za kulturu i obrazovanje „Zuhdija Žalić“ Velika Kladuša. Pored sjednica koje je Upravni odbor održao u 2010.godini isti je u

svakodnevnom kontaktu sa Direktoricom JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša kao i sa Općinskim načelnikom i imenovanim kordinatorom za odnose između Općinskog načelnika i Upravnog odbora.

Upravni odbor je u skladu sa svojim zakonskim i statutarnim nadležnostima nastojao da svojim radom i aktivnostima u protekloj 2010.godini održi i dalje unaprijedi dosadašnji kvalitet ukupnog rada ovog Centra. Upravni odbor zajedno sa kordinatorom i Direktoricom JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša nastoji stvoriti preduslove što kvalitetnijeg i efikasnijeg funkcionisanja ove Ustanove.

ZAKLJUČAK

JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša ostvarila je u 2010. godini izuzetne rezultate. Ne odnosi se to samo na provođenje Zakona iz oblasti socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata, zaštite porodica sa djecom i zdravstvene zaštite, već i na razne druge oblike prevencije i zaštite socijalno ugroženih građana Općine Velika Kladuša. Urađeno je izuzetno puno i na prevenciji i sprečavanju negativnih društvenih pojava, kao što su npr.: rad sa odgojno-zapuštenom djecom i omladinom, sprečavanje nasilja u porodici, sprečavanje prostitucije i trgovine ljudima, sprečavanje skitnje i prosjačenja, te alkoholizma, droge i drugih negativnih društvenih pojava.

Postignute su i značajne aktivnosti u vezi sa posredovanjem u razvodu brakova, posredovanjem u radu sa osuđenim licima i njihovim porodicama i u vezi sa sve brojnijim administrativno - tehničkim poslovima, koji se ogledaju u izdvajanju izuzetno velikog broja rješenja, izdavanju uvjerenja o poslovnoj sposobnosti, izdavanju raznih drugih uvjerenja. Značajna pažnja posvećena je saradnji sa pojedinim subjektima, kao što su: nadležno Federalno i Kantonalno ministarstvo, Općinski organ uprave Općine Velika Kladuša, Općinski načelnik, Policijskom stanicom Velika Kladuša, Općinskim sudom, Tužilaštvom, mjesnim zajednicama, osnovnim i srednjim školama, medijima i drugim institucijama, ustanovama i subjektima, kao i brojnim nevladinim organizacijama.

U svakom izvještaju ističe se da uposlenici JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša rade u malom broju kancelarija, Ustanova nema adekvatan pristup starim licima i osobama sa posebnim potrebama, kao što nije ni opremljena potrebnim kancelarijskim namještajem i tehničkom opremom da bi brže, ekonomičnije i stručnije poslovala.

Također, Ustanova nema motorno vozilo da bi mogla sigurno transportovati svoje štitićenike na području BIH, kao ni zadovoljavajući pristup kod izlasaka na teren. Automobil „Corsa“ koji se koristi nije više sigurno za prevoz djece, starih lica, invalida, kao ni uposlenika JU Centar za socijalni rad čija priroda posla iziskuje **terenski rad**.

Radno vrijeme JU Centar za socijalni rad je od 7 sati i 30 minuta do 16 sati, s time da radnici zbog prirode posla koji obavljaju moraju raditi i u popodnevnim i večernjim satima (hitni pozivi radnika DGS-a i Policijske stanice, napuštanje djece od strane roditelja, preuzimanje i smještaj žrtava nasilja u porodici).

Uposlenici JU Centar za socijalni rad Velika Kladuša su i pored brojnih teškoća i problema ipak uspjeli, uz ogroman napor, da izvrše sve planirane radnje u predviđenim rokovima i tako stvore uslove da Centar ispuni obaveze prema svim korisnicima socijalne zaštite, odnosno da se izvrše Zakonom predviđene obaveze ove Ustanove.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. OPĆI DIO	2
1.2. Osnovni podaci o Ustanovi.....	2
1.2. Zakonska regulativa.....	2
1.3. Zapošljavanje, stručno usavršavanje u edukacija zaposlenih.....	3
1.4. Saradnja sa pojedinim subjektima.....	3
2. ZAKON O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I PORODICE SA DJECOM	4
2.1. Stalna novčana pomoć.....	4
2.2. Jednokratna novčana pomoć.....	6
2.3. Smještaj malodobne djece i punoljetnih lica u drugu porodicu.....	7
2.4. Smještaj malodobne djece i punoljetnih lica u ustanove socijalne zaštite.....	8
2.5. Priznavanje prava na naknadu umjesto plaće ženi – majci u radnom odnosu i priznavanje prava na jednokratnu novčanu naknadu ženi-majci koja nije u radnom odnosu.....	9
2.6. Kategorizacija djece i omladine ometane u psihofizičkom raazvoju.....	11
2.7. Civilne žrtve rata.....	12
2.8. Neratni invalidi.....	18
2.9. Zdravstveno osiguranje.....	20
3. PORODIČNI ZAKON FBIH	21
3.1. Posredovanje.....	21
3.2. Ostvarivanje alimentacionih zahtjeva BIH državljana prema inostranstvu.....	22
3.3. Usvojenje.....	22
3.4. Starateljstvo.....	23
4. KRIVIČNI ZAKON I ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU FBIH	23
4.1. Maloljetnička delikvencija.....	23
5. ZAKON O ZAŠTITI NASILJA U PORODICI	26
6. OSTALI ADMINISTRATIVNI I TEHNIČKI POSLOVI	27
7. UPRAVNI ODBOR	27
ZAKLJUČAK	28
SADRŽAJ	29